

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност "професор"
професионално направление 4.4. Науки за земята
научна специалност "Петрология"
член на научното жури: проф. д-р Марлена Янева
Геологически институт „Акад. Страшимир Димитров“, БАН

Настоящата рецензия е изготвена съгласно решение от Първото заседание на Научно жури, утвърдено със заповед № Р-754 от 04.10.2021 г. на Ректора на Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, състояло се на 18.11.2021 г. и е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, а така също с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“.

Конкурсът за заемане на академичната длъжност "професор" е обявен в Държавен вестник брой 75 от 10.09.2021 г. и е с единствен кандидат доц. д-р Стефка Димитрова Приставова. Представените от кандидата документи отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане му в МГУ „Св. Иван Рилски“.

Съгласно представената справка, кандидатът покрива напълно и надхвърля минималните национални изисквания за придобиване на академичната длъжност „професор“ професионално направление 4.4 Науки за земята и минималните изисквания на МГУ „Св. Иван Рилски“ към научноизследователската дейност на кандидатите за придобиване на научна степен и за заемане на академичната длъжност „професор“ (Таблица 1) по научни области и професионални направления, дефинирани съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.).

Биографични данни

Доц. д-р Стефка Приставова е завършила Софийския университет "Св. Кл. Охридски" през 1983 г. със специалност геология (геолог-геохимик). Нейната практиката в областта на геологията започва веднага след дипломирането в Геолого-проучвателна група за меднопорфирни орудявания и златоносни разсипи към Геолого-проучвателно предприятие, София КГ (1984-1986) и в Петрографска лаборатория на Геоложкото предприятие за лабораторни изследвания (ГПЛИ) в интервала 1986-1989 г. Постъпва в „Проблемна лаборатория по геология на докамбрия“ към Геологическия институт при БАН през 1989 г., когато е зачислена като редовен докторант. През 1995 г. придобива ОНС „Доктор“ и от следващата година заема длъжността научен сътрудник II ст. в ГИ-БАН. В периода 1999-2000 г. е старши асистент, а след 2000 г. и главен асистент в МГУ „Св. Иван Рилски“, катедра „Минералогия и петрография“. През 2008 г. е избрана за доцент в същата катедра и заема тази академична длъжност до днес. От 2011 до 2019 г. кандидатът е заместник-ректор „Международно сътрудничество и проекти“ в МГУ „Св. Иван Рилски“. Образованието и професионалното развитие на кандидата са в областта на петрологията и така напълно отговарят на направлението и спецификата на обявения конкурс.

Анализ на научната и научно-приложната дейност на кандидата

Публикационна дейност. За участието си в конкурса доц. д-р Приставова е представила общ списък от 60 публикации, след придобиването на академичната длъжност „доцент“, като 34 от тях участват в конкурса, а останалите 26 са извън рецензирането, поради липса на ISSN / ISDN и не отговарят на изискванията на НАЦИД за публикация. Кандидатът прилага 1 монографичен труд „Петрография и археология (изследване на обекти в България)“, издаден от БГМК Комерс ЕООД и едно университетско учебно пособие – „Ръководство за учебните практики по минералогия и петрография“. Така публикациите в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни WoS и Scopus, са общо 9 (група Г7), като 4 от тях са в списания с импакт-фактор. Самостоятелни публикации са 2, останалите са в колектив, като на 6 от тях доц. Приставова е първи автор. Преобладават публикациите на английски език (18) над тези на български (16). Статиите в списания са главно в Годишника на МГУ, Доклади на БАН, Списанието на БГД, Geologica Balcanica и Българското е-списание за археология, 2 са статиите в издания в чужбина, научните съобщения в сборници от националната научна конференция с международно участие "Геонауки" са 7, а 12 са в сборници с доклади на международни конгреси и конференции.

Участие с доклади в международни научни форуми. Доц. Приставова прилага списък от 19 изнесени доклада на международни форуми.

Цитирания. Публикационната активност на кандидата намира широк отзвук сред националната и международната научна общност. Представен е списък с 55 забелязани цитата на 32 публикации след избора за доцент. Доминиращата част от цитатите (38) са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Допълнително са приложени и 7 цитата в дисертации у нас и в чужбина.

Участие в научни проекти. В периода след избора на академичната длъжност "доцент" доц. д-р Приставова участва в 21 научни, научнообразователни и научно-приложни проекта. От тях 5 са финансирани от Фонд Научни изследвания, като доц. Приставова е ръководител на единия, 2 от МОСВ и МОН, 6 са научно-изследователските, научно-приложните и образователни международни проекти с европейско финансиране, а 8 са проектите, финансирани от държавния бюджет с цел развитие на присъщата на държавните висши училища научна или художествено-творческа дейност чрез НИС при МГУ „Св. Иван Рилски“.

Таблица 1. Наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност "професор", съгласно Правилата за заемане на академични длъжности при минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“ от 28. 03. 2011 година. Изменения (АС 5 / 30.05.2011; АС 4 /30.01.2012; АС 15/26.11.2018; АС 9/27.05.2021)

Показатели	Минимално изискване	Изпълнени от кандидата
Група А	50 точки	50 точки
Група В	100 точки	100 точки
Група Г	200 точки	248,72 точки
Група Д	100 точки	244 точки
Група Е	150 точки	259,11 точки
Общо:	600 точки	901,83 точки

Анализ на педагогическата дейност на кандидата

Преподавателската дейност на доц. Приставова е описана в Приложение 13 от документите по конкурса и обхваща общо 273 часа лекции и 130 часа упражнения годишно на студенти от ОКС Бакалавър в специалностите „Геология и проучване на минерални и енергийни ресурси“, „Хидрогеология и инженерна геология“, „Геология и геоинформатика“ „Екология на околната среда“, „Биотехнологии“ и „Обогатяване и рециклиране на ресурси“, и ОКС „Магистър“ по специалностите „Приложна минералогия“. Кандидатът преподава следните учебни дисциплини: петрография, метаморфна петрология, метаморфизъм и метаморфни процеси, геоархеология и магмени, седиментни и метаморфни комплекси в България.

Доц. Приставова е разработила **нови лекционни курсове** по следните дисциплини: Метаморфна петрология, Метаморфизъм и метаморфни процеси, Геоархеология и Петрография.

Ръководство на докторанти и дипломанти. Доц. Приставова е научен ръководител на един успешно защитил през 2020 г. редовен докторант към катедрата по научна специалност „Петрология“ – д-р Камелия Маринова, с докторантска теза „Минералого-петрографско изследване на артефакти от култови обекти (втората половина на II хил. пр. Хр. - I хил. пр. Хр.) в Източните Родопи, Южна България“. Освен това е била научен ръководител на 3-ма успешно защитили дипломанти от специалност “Приложна минералогия”, от които двама след избора на академичната длъжност „доцент“ (Камелия Янкова и Аделина Новакова, Приложение 14) и е ръководител на два докторантски курса – по „Метаморфна петрология“ и “Петроструктурен анализ на нискостепенни метаморфити” на двама докторанти от ГИ на БАН.

Кандидатът ръководи и консултира магистранти и докторанти от МГУ „Св. Иван Рилски“, СУ „Климент Охридски“, ГИ при БАН, УАСГ, НАИМ при БАН, НИМ и други образователни и научни организации.

Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научните и научно-приложните приноси на доц. д-р Приставова и нейното конкретно участие са коректно посочени в съответната справка. В колективните публикации личният принос на кандидата е ясно изразен и не буди съмнение. Научните приноси са предимно в областта на петрологията на високо- и нискометаморфни скали, петроструктурен анализ, палеогеотермобарометрия на метаморфните процеси, околорудните изменения, регионалната геология, интердисциплинарни изследвания и геоархеологията.

Приемам формулираните от кандидата приноси, с малки поправки, групирани както следва:

1. Петроложки изследвания на магмени и метаморфни скали. Към тази група приноси се отнасят:
 - ✓ изследването на магмени тела от Западна Стара планина и получените нови данни относно петроложките, структурните и геохимични характеристики на Протопопинския метагранит (публ. III. 37 и III. 46). Получените при изследването възрасти и геохимичната характеристика определят това тяло като олистоплака сред Средногивските метаморфити;
 - ✓ анализът на хидротермално променени кисели вулканити от Свогенската единица, определящ възрастта им като пермска (публ. III. 54);
 - ✓ потвърдената раннопалеозойската възраст на Сакарския батолит на базата на новите данни за минералния и химичен състав на незасегнатите и променените гранитоиди, и на амфиболитовите ксенолити в тях. Изяснено е,

- че албитовите друзи в тях представляват интензивно метасоматично преработени амфиболитови ксенолити (публ. III. 61);
- ✓ за първи път в калкошисти от Южен Пирин са характеризирани детайлно мангановите минерализации в тях, представени от пиемонтит и Mn-слюда – алургит и манганофилит (публ. III.41, III.43) и е предположен техния регионално-метаморфен генезис в условията на заленошистен до амфиболитов фацис на богат на манган карбонатно-глинест протолит;
2. Приносите в изследването на метасоматично променени скали включват:
- ✓ нови данни за геоложкия строеж, вместиците скали и най-важните тектонски особености на нискосулфиден тип епитермални златни минерализации от находища Доброселец, Сакарски руден район и Чернигово, Източни Родопи;
 - ✓ нова информация за петроложките характеристики и хидротермалните изменения – кварц-серицитов тип (Доброселец) и напреднал тип аргилизация (Чернигово);
 - ✓ определяне на типа рудна минерализация и диагностициране на редки за страната рудни минерали (ескимоит);
 - ✓ за първи път се предоставя информация за наличието на урейит в нах. Доброселец;
 - ✓ установяване на температурния режим на развитие на хидротермалната система в находище Доброселец на базата на флуидни включения в кварца (публ. III.49);
 - ✓ нови данни за рудната минералогия, околорудните изменения и структурите на Ag-Mo-Au находище Бабяк, Западни Родопи, за която е предположено, че е от гранит-свързан тип (публ. III.62);
 - ✓ диференцирането на тектонски, магматични и хидротермални събития, асоцииращи с рудообразователните процеси: грайзеноподобен тип метасоматична промяна и Mo-Bi-W-Ag минерализация, контролиран от недълбоки разломи с крехко-пластични деформации; Au-Pb-Zn-Cu минерализация и кварц-серицитов тип промяна контролирана от стръмни разломи, най-вероятно свързани с регионалната Рибновска и Бабяк-Грашевска зони.
3. Приноси към технологиите на извличане на златото като основен полезен компонент в рудопроявление Чернигово, Кърджалийско (публ. III.51).
4. Приносите в изследването на Балканския терен се съдържат основно в монографията *Къснонеопротерозойска – Раннопалеозойска Еволюция на Балканския терен (ЮИ Европа) – вероятен блок от океана Япетус* (публ. III.66 – III.69). Кандидатът подчертава личните си приноси в 4 глави от монографията, където са обобщени са всички петроложки данни за състава на офиолитовата и Берковската островна-дъгова асоциации от Балканския терен. Характеризирани са метаморфните процеси и са направени корелации на островнодъговата асоциация с други разкрития на Балканския терен. Тук се отнася и въвеждането на нов Трако-Алпийски терен, който е вероятна следа от развитието на неопротезойски океански басейн и се разглежда като част от най-младия перигондвански пояс (публ III.38).
5. Приносите в областта на Регионалната геология се изразяват в геоложката интерпретация на сеизмичния профил Ивайловград – Ардино (публ. III.42 и III.59). В резултат са разграничени четири плочи със субокеански характер, обдуцирани на запад върху Рила-Западнородопския терен. В заключение се

потвърждават схващанията, че Родопите са елемент от сложна навлачна структура, по-късно подложена на екстензия с активна проява на магматизъм.

6. Значителен дял от работите на доц. Приставова, включително и монографията *Петрография и археология* са в областта на геоархеологията (публ. III.35, 40, 44, 45, 55, 57, 60, 63, 65).

- ✓ В монографичния труд са представени примери на петрографски казуси, приложени към археологически проблеми при изследване на селища и светилища, на скален материал, използван за строеж или с друго предназначение и на керамични артефакти, т.е. т. нар. керамична петрография. Част от включените изследвания са вече публикувани, а други са представени за първи път.
- ✓ В голяма част от публикациите с геоархеологическа насоченост се извършват детайлни петрографски изследвания на вместиращите археологическия обект скални комплекси, като се характеризира и природната среда на древните селища и култови обекти.
- ✓ Получени са данни за състава и е предложен вероятен източник на скални материали, използвани за изграждане на подмогилни съоръжения или за изработка на хромели, мозайки и други.
- ✓ При петрографските изследвания на керамични артефакти е характеризираният материалът и технологията на изработката, както и вероятният източник на суровината и предполагаемите обменни мрежи между различни обекти.
- ✓ Създадена е база данни за състава, технология на производство и източници на материал за керамичния комплекс от светилище „Глухите камъни“, Източни Родопи, което е основа за бъдещи изследвания за идентифициране на източниците на суровини и реконструкция на процеса на производство на керамика и идентификация на местна и вносна керамика. Нови данни за керамичните артефакти са предложени при извършване на корелация между различни обекти от Североизточна България, относно състав и технология при изработката им.
- ✓ За първи път се изследват петрографски представителни артефакти от керамичния комплекс при обект „Дъбене“.

7. Приносите при интердисциплинарните изследвания се отнасят до:

- ✓ Комплексни изследвания на карбонатни скали и свързаните с тях изветрителни продукти в Рило-Родопския масив, Южна България. Изследвана е на системата скала-изветрителна кора-почва, като приносите на кандидата са концентрирани в петрографията, минералогията и геохимията на материнските скали (мраморите) и това позволи да се определят основните фактори предопределящи състава на изветрителните кори и почвите върху различни по състав мрамори (публ. III.39, 53, 56).
- ✓ Петрографски изследвания на скалите, разкриващи се на територията на Българската Антарктическа база на остров Ливингстън, за характеризиране на крайбрежните седименти (публ. III.52.)
- ✓ Геофизични методи за изследване на скалите (публ. III.48, III.50) - спектрално-отражателен анализ върху скали с цел идентифициране и разграничаване на основни скалообразуващи минерали и на структурните им особености.

Извън рецензирането попада участието с експертиза по петрологията на скалните комплекси в районите на Северозападна и Централна Стара планина, и Югозападна България при изработването на 26 бр. картни листа и обяснителни записки към тях на Геоложката карта на България в М 1:50000 (публ. III.70-95), в които

кандидатът е съавтор и участник. На базата на анализ на съществуващите данни и нови изследвания, е направена преценка на състава и процесите, свързани с генезиса и наложените промени на тези скални комплекси. Те биха могли да се отнесат към научно-приложните приноси на кандидата.

Препоръки

Доц. Приставова е автор на значителен брой изследвания, част от които са публикувани в сборници с доклади от конгреси и конференции или като научни съобщения. Бих препоръчала резултатите от тези изследвания да бъдат обобщени и публикувани като студии в издания реферирани и индексирани в SCOPUS и WoS.

Лични впечатления

Професионалното ми познанство с доц. д-р Приставова датира от 1986 г. Работили сме по решаването на конкретни практически задачи в ГПЛИ и в областта геоархеологията, на изследването на изветрителните продукти върху карбонатни скали и на седиментните скали на границата на метаморфизма. Прави впечатление с изключителния си професионализъм, детайлни познания и научно любопитство. Тя се изявява като задълбочен и прецизен изследовател и търпелив и всеотдаен ментор.

Заклучение

Направеният анализ на научната дейност на доц. д-р Приставова и анализът на учебно-педагогическата дейност на базата на предоставените документи, показва, че тя притежава необходимите качества на учен и преподавател, и води до категоричния извод, че доц. Стефка Приставова отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане, а така също с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“ за заемане на академичната длъжност „професор“. Това ми дава основание да дам **положителна оценка и убедено да препоръчам избора на доц. д-р Приставова на длъжността „професор“** по професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност "Петрология".

София, 12 януари 2022 г.

Изготвил рецензията:

(проф. д-р Марлена Янева)